

Ki-stier

Stierenkaarten staan bol van **stieren die vooral scherpe kenmerken doorgeven**. Jonge stieren zijn nog scherper. Voor een goede balans zijn meer ronde kwaliteiten nodig.

ENIGSZINS verrast keek de melkvee­sector half april naar een persbericht van KI Samen en Veecom. Beide fokkerijorganisaties gaven aan meer stieren te gaan inzetten met ronde kwaliteiten. In het persbericht stond dat veel veehouders zich zorgen maken over de eenzijdige richting waarin de rundveefokkerij zich beweegt. Met name het gebrek aan ronde kwaliteiten zou volgens KI Samen en Veecom zorgwekkend zijn.

Om te kijken wat voor soort Holstein-stieren in de etalage staan, zette *Boerderij* de meest recente stierenkaarten van twaalf ki-organisaties of sperma-im-

steeds scherper

Behoeftte aan meer ronde kwaliteiten

porteurs op een rij. Alle stieren met een aAa-code zijn geturfd, zowel fokstieren als jonge stieren zonder dochterinformatie. De jonge stieren zijn meegenomen, omdat deze door plaatsing op de stierenkaarten bewust onder de aandacht worden gebracht.

Scherp heeft de overhand

De stieren zijn op aAa-codes verdeeld. In het kader op pagina 25 staat hoe aAa werkt. Kortweg staan 1, 2 en 3 voor scherpe skeletkenmerken (hoog en smal) en 4, 5 en 6 voor rond. De aAa-code geeft weer wat de stier kan toevoegen aan de volgende generatie en hoe hij

is gebouwd. Omdat veelal met een driecijferige code wordt gewerkt, zijn de stieren verdeeld over acht basisgroepen (zie tabellen). Basisgroep 123 bevat stieren met aAa-codes 123, 132, 213, 231, 312 en 321. In de tabel fokken de stieren van links naar rechts steeds ronder.

De verschillen tussen scherp en rond bij de 255 zwartbonte fokstieren op de stierenkaarten zijn duidelijk. Bij ruim een op de vijf (21,6 procent) stieren zijn de drie scherpe kwaliteiten het best, tegenover net 1 procent dat drie ronde kenmerken (456) meeg geeft (tabel 1). Worden de codes van de basis- ➔

Fokstieren bij ki-organisaties vererven vooral scherpere kenmerken. Zorgelijk is dat de jonge stieren gemiddeld nog scherper zijn gebouwd.

FOTO'S: KI SAMEN

groepen waarin scherpe kenmerken de overhand hebben (123, 126, 135 en 234) opgeteld, dan is dit 76,5 procent. Drie van de vier zwartbonte fokstieren die op de stierenkaarten worden aanbevolen, geven dus meer scherpe dan ronde kwaliteiten door.

Jonge generatie nog scherper

In tabel 1 is duidelijk te zien dat jongere stieren gemiddeld nog weer scherper zijn dan fokstieren. De optelsom van de vier basisgroepen met vooral scherpe kenmerken, loopt bij de 189 jonge zwartbonte stieren op naar 83,1 procent.

Bij roodbont is eenzelfde verloop zichtbaar. De 80 fokstieren (76,3 procent) zitten op een gelijkwaardig niveau als de zwartbonte fokstieren en de 105 jonge roodbonte stieren scoren iets hoger (79,1 procent). Toch is het probleem bij roodbont nog niet zo groot. De huidige koeienpopulatie bezit nog veel meer rondere kwaliteiten dankzij de grote invloed van Stadel (aAa-code 246) en Kian (aAa-code 156).

Verschillen tussen aanbieders

Tabel 2 omvat alle zwartbonte stieren. Zo is per ki-organisatie of sperma-importeur de aAa-verdeling zichtbaar. Het hoogste percentage scherp fokkende stieren staat bij ABS, AI en Alta op de kaart. Organi-

Twaalf ki-organisaties en sperma-importeurs hebben samen 629 stieren op hun stierenkaarten staan. Ruim driekwart van de stieren geeft vooral scherpere kenmerken door.

24

1. Jonge stieren nog scherper gebouwd dan fokstieren

verdeling stieren over basisgroepen aAa naar kleur en leeftijd, in %

	s/r ¹	sss	ssr	ssr	ssr	%scherp	srr	srr	srr	rrr	% rond
	aAa-code aantal ²	123 ³	126	135	234		156	246	345	456	
fokstier zwart	255	21,6	3,9	16,5	34,5	76,5	9,8	4,7	7,8	1,2	23,5
jonge stier zwart	189	15,9	1,6	18	47,6	83,1	7,9	0	7,9	1,1	16,9
fokstier rood	80	12,5	6,3	13,8	43,8	76,3	13,8	3,8	2,5	3,8	23,8
jonge stier rood	105	8,6	2,9	17,1	50,5	79,1	9,5	5,7	5,7	0	20,9

1) s = scherp kenmerk, r = rond kenmerk; 2) aantal stieren op de stierenkaarten met een aAa-code; 3) in basisgroep 123 zitten stieren met aAa-codes 123, 132, 213, 231, 312 en 321

2. KI Samen, Vecom en GGI bieden meeste rondere stieren aan

verdeling zwartbonte stieren op de stierenkaarten over aAa-basisgroepen, in %

ki	s/r ¹	sss	ssr	ssr	ssr	% scherp ⁴	srr	srr	srr	rrr	% rond ⁴
	aAa-code aantal ²	123 ³	126	135	234		156	246	345	456	
AI	34	5	0	6	20	91,1	0	0	2	1	8,8
ABS	33	9	3	5	14	93,9	1	0	1	0	6,1
Alta	55	16	0	11	22	89,1	0	0	6	0	10,9
CRV	31	5	0	3	17	80,6	1	0	5	0	19,4
GD	13	3	1	3	4	84,6	1	1	0	0	15,4
GGI	29	3	0	8	9	69	6	1	1	1	31
Kampen	75	19	2	16	20	76	10	2	6	0	24
K&L	29	7	0	6	12	86,2	1	1	1	1	13,8
KI Samen	64	4	0	12	26	65,6	10	5	6	1	34,4
Semex	48	10	3	4	21	79,2	5	0	4	1	20,8
Vecom	16	2	2	1	6	68,8	4	0	1	0	31,2
WWS	17	2	1	2	7	70,6	1	2	2	0	29,4
totaal	444	85	12	77	178		40	12	35	5	
%		19,1	2,7	17,3	40,1	79,2	9	2,7	7,9	1,1	20,7

1) s = scherp kenmerk, r = rond kenmerk; 2) aantal zwartbonte stieren op de stierenkaart met aAa-code; 3) in basisgroep 123 zitten stieren met aAa-codes 123, 132, 213, 231, 312 en 321; 4) percentage scherp is optelling eerste vier kolommen, percentage rond is optelling laatste vier kolommen

Geen enkele zwartbonte stierenkaart heeft (jonge) stieren in alle basisgroepen vertegenwoordigd. Met name in de 456-groep is het lastig. Alta heeft alle 55 zwartbonte stieren in vier basisgroepen staan (123, 135, 234 en 345). In de andere vier basisgroepen, met code 6 (style) erin, heeft Alta dus geen stieren.

Maniac van de Peul is op de stierenkaart onopvallend. aAa-analytici noemen deze stier een goed voorbeeld van een smooth-stier (code 5).

saties die meer ronder fokkende stieren aanbieden, zijn KI Samen, Vecom en GGI.

Kijkend naar de diverse basisgroepen met aAa-codes, zijn ook grote verschillen zichtbaar. De combinatie 234 (in willekeurige volgorde) komt verreweg het meest voor, gevolgd door 123 en 135. Het grootste probleem is het vinden van een stier in de 456-groep. Van de in totaal 629 stieren (zwart- en roodbont) op de twaalf stierenkaarten hebben er acht een combinatie van 456. De aAa-codes 456 en 645 komen helemaal niet voor op de kaarten. Ook basisgroepen 126 en 246 zijn mager gevuld. Met name bij de jonge zwartbonte stieren is dit te zien.

Veehouders die veel koeien hebben met aAa-code 234 kunnen kiezen uit 92 stieren met deze code. Daar moet een goede paring uit kunnen komen.

Code zegt niets over kwaliteit

Belangrijk is dat de verschillen in aAa-codes een constatering zijn en niets zeggen over de kwaliteit van een stier. Een stier met code 123 kan heel goed zijn, mits hij niet op scherpe koeien wordt gebruikt, omdat hij de onbalans tussen scherp en rond bij deze dieren niet herstelt. Soms geven spermaverkopers aan dat bijvoorbeeld een 123-stier de eigenschappen vlak vererft. Ofwel: de stier zou naast 1, 2 en 3 ook kwaliteiten van kenmerken 4, 5 en 6 meegeven. Dit is aan de code niet te zien. En ook al vererft een 123-stier de eigenschappen erg vlak, hij fokt richting scherp. Zo blijft het gevaar op onbalans. Door het massale aanbod van scherpere stieren schuift de populatie steeds verder naar de scherpe kant.

Rob Hoefman

‘Steeds meer hetzelfde soort stieren’

Adviseur Jan Schilder komt al twintig jaar in stierenstallen van diverse ki-organisaties. Hij ziet wereldwijd welke verschuivingen plaatsvinden in de skeletbouw van stieren.

Schilders constatering is simpel: er komen steeds meer van dezelfde soort stieren.

Kunt u dat nader omschrijven?

“Ik zie overal in de wereld dezelfde skeletconstructies. Steeds meer extreem gebouwde dieren, hoog en smal. Behalve in Ierland en Nieuw-Zeeland, daar zie je meer bredere stieren. Wereldwijd gebruikt men dezelfde selectiemethodes, koefamilies en stiervaders. Twintig jaar geleden kwam ik nog wel eens stieren uit heel andere families tegen, met een andere skeletbouw en een bijna vierkante kop. Door de huidige selectiemethoden krijgen bloemetjes buiten het perk geen kans.”

Dus Holstein-stieren worden steeds scherper?

“Ja, maar het gekke is dat je dit bij alle rassen ziet. Ook Fleckvieh- en Montbéliarde-stieren worden scherper. Vraag me niet waarom, ik constateer het gewoon. Vorig jaar turfde ik na een Europese stierentrip de nieuwe codes. Van de 650 hoofdzakelijk jonge stieren scoorde 80 procent een combinatie van 234 of 231. Daarbij zeg ik niet dat deze stieren niet goed zijn, maar het is wel eenzijdig. Veehouders hebben variatie nodig om goede dieren te fokken.”

Wat hebben veehouders vooral nodig?

“Als ik als analyticus op nieuwe bedrijven komen, dan is code 5 vaak het meest nodig voor meer breedte in het skelet. Daarna code 6 en de laatste tijd is ook code 1, vrouwelijkheid, de natuurlijke wil om melk te geven, steeds meer nodig. Daarom is het ook niet

PROFIEL

Naam: Jan Schilder (53). **Organisatie:** zelfstandig adviseur. **Functie:** analyticus van zowel koeien als stieren bij ki-organisaties.

FOTO: WICK NATZIJL

verwonderlijk dat stieren als Kian met 156 en Paramount met 651 de laatste jaren succesvol waren.”

Vecom en KI Samen zetten nu bewust ronde stieren in. Is dat een goede zet?

“Zolang ze maar geen stieren inzetten vanwege de code. Een code zegt niet of een stier goed of slecht is, alleen wat hij kan toevoegen. Maar de stierenkaarten tonen aan dat goede stieren met meer ronde kwaliteiten van harte welkom zijn.”

Juiste balans tussen scherp en rond

De Amerikaan Bill Weeks ontwikkelde zestig jaar geleden het aAa-systeem. Met zijn fotografische geheugen beoordeelde hij veel koeien op skeletbouw en functioneren. Hij zag dat sommige koeien te scherp zijn om te leven en anderen te rond om te melken. Goed functionerende koeien hebben de juiste balans tussen ronde en scherpe kenmerken. Het aAa-systeem, waarbij koeien én stieren worden geanalyseerd,

draagt bij aan het vinden van de juiste balans.

Het aAa-systeem werkt met zes groepen kwaliteiten: *dairy* (1), *tall* (2) en *open* (3) zijn de scherpere kenmerken van de skeletbouw; *strong* (4), *smooth* (5) en *style* (6) zijn de ronde kwaliteiten. Vertaling is lastig, daarom wordt standaard gewerkt met de Engelse termen.

Het systeem is gemakkelijk toe te passen. Een stier krijgt (meestal) een driecijferige code in de

volgorde waarin hij kenmerken doorgeeft. Daarbij staat het kenmerk dat de stier het meest doorgeeft voorop. Een koe wordt juist geanalyseerd in de volgorde waarin zij deze kenmerken het meest nodig heeft. Zo kan bij een koe met aAa-code 135 gericht gezocht worden naar kwalitatief goede stieren die een aAa-code hebben die in de buurt van 135 ligt. *Meer informatie op www.aAa123456.com*